

УДК 336:658

Г. А. Норд,

к. е. н., професор б.в.з., директор, Навчально-науковий інститут післядипломної освіти
Чорноморського національного університету імені Петра Могили

АПРОБАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ

G. Nord,

Ph.D. in Economics, Professor b.v., Director of the Educational
and Scientific Institute of Postgraduate Education of the Petro Mohyla Black Sea National University

APPROBATION OF MECHANISM FORMING ACCOUNTING AND ANALYTICAL SYSTEM OF FINANCIAL RESULTS MANAGEMENT

Статтю присвячено результатам апробації механізму формування обліково-аналітичної системи управління фінансовими результатами. Дослідження проведено на прикладі підприємства деревообробної галузі Житомирської області, яке ефективно розвивається, а саме Коростенський завод МДФ. Було проведено аналіз розвитку та результативності діяльності, інформаційне забезпечення якого сформоване через систему бухгалтерської звітності. Здійснено розрахунок ряду економічних показників, які розраховуються на основі даних у розрізі видів господарської діяльності: операційна, фінансова, інвестиційна. Здійснено оцінку руху грошових коштів Коростенського заводу МДФ. Важливим є здійснення аналітичної роботи на підприємстві в напрямку аналізу фінансових результатів, у наслідок чого було здійснено оцінку динаміки та структури основних показників фінансових результатів. Здійснено розрахунок інтегрального показника економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ", а також здійснено факторний аналіз економічного потенціалу з метою виявлення впливу різних факторів: виробничого, кадрового, маркетингового та фінансового потенціалів на його загальну величину.

This article is devoted to the results of approbation of the mechanism of formation of the accounting and analytical system of management of financial results. The research was conducted on the example of the enterprise of the woodworking industry of Zhytomyr region, which is developing effectively, namely the Korosten MDF plant. An analysis of the development and performance of the activity, the information support of which was formed through the system of financial statements, was conducted. Calculation of a number of economic indicators, which are calculated on the basis of data in terms of types of economic activity: operational, financial, investment. An estimation of cash flow of the Korosten Plant of MDF was carried out. It is important to carry out analytical work at the enterprise in the direction of analysis of financial results, as a result of which the evaluation of the dynamics and structure of the main indicators of financial results. The calculation of the integral index of economic potential of PJSC "Korosten Plant MDF" was carried out, as well as a factor analysis of the economic potential in order to identify the influence of various factors: production, personnel, marketing and financial potentials on its overall magnitude.

Ключові слова: економічний аналіз, факторний аналіз, економічний потенціал, аналітична робота, обліково-аналітична система.

Key words: economic analysis, factor analysis, economic potential, analytical work, accounting and analytical system.

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Система обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими ресурсами є якісно новим підходом до формування

інформаційного простору прийняття управлінських рішень. Особливістю механізму є те, що він враховує не лише фінансові результати які відірваний процес/об'єкт уп-

Таблиця 1. Інформаційне забезпечення оцінки руху грошових коштів Коростенського заводу МДФ

№ з/п	Показник	В розрізі періодів		
		Дані 2013 р.	Дані 2014 р.	Дані 2015 р.
1	2	3	4	5
1	Фінансові результати, в тому числі:	25463	29898	-48789
1.1	- від операційної діяльності	108357	309896	307695
1.2	- інвестиційної діяльності	32025	15728	125366
1.3	- фінансової діяльності	-114919	-295726	-481850
2	Позитивний грошовий потік:			
2.1	- від операційної діяльності	532506	916766	1190369
2.2	- інвестиційної діяльності	0	500	10900
2.3	- фінансової діяльності	687896	0	1000
3	Негативний грошовий потік			
3.1	- від операційної діяльності	-726291	-581177	-785549
3.2	- інвестиційної діяльності	-15114	-702	-11030
3.3	- фінансової діяльності	328049	-324015	-332824
4	Чистий грошовий потік, в тому числі:			
4.1	- від операційної діяльності	-193785	335589	404820
4.2	- інвестиційної діяльності	-15114	-202	-130
4.3	- фінансової діяльності	359847	-324015	-331824

равління, а визначає його місце в економічному потенціалі підприємства. Запропонована система аналітичних показників повинна бути апробована на прикладі діяльності підприємств, що покаже ефективність даного механізму. Крім того, на основі отриманих даних є можливість прогнозування фінансових результатів та формування стратегічних положень розвитку підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми ефективного управління та економічного аналізу фінансових результатів піднімали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: М. Чумаченко, М. Болюх, В. Бурчевський, М. Горбаток [5], Л. Лахтіонова [9], І. Бланк, Р. Хиггінс [15],

А. Шеремет, Р. Сайфулін, Е. Ненашев [16], В. Ковальов [8], В. Бочаров [3], Г. Савицька [1], В. Мец [10], Є. Мних [11], Г.І. Кіндрацька [7], В. Артеменко, Н. Анисимова [2], С. Мошенський, О. Олійник [12], Є. Грабовецький [4], П. Попович [14], Г. Андрєєва, В. Андрєєва [13], М. Болюх, В. Бурчевський, М. Горбаток [6] та ін. У працях вчених розглянуті різні підходи до аналітичної оцінки результатів діяльності суб'єктів господарювання, не зважаючи на вагомість цих досліджень, конкретизації потребують окремі питання здійснення економічного аналізу фінансових результатів в частині організаційних та методичних положень з урахуванням особливостей діяльності підприємств та сучасних чинників зовнішнього і внутрішнього середовища.

Таблиця 2. Оцінка руху грошових коштів Коростенського заводу МДФ

№ з/п	Показник	В розрізі періодів		
		Дані 2013 р.	Дані 2014 р.	Дані 2015 р.
1	2	3	4	5
1	<i>Розрахункові показники у розрізі видів діяльності</i>			
1.1	<i>Рентабельність залишку грошових коштів</i>	182,11	399,49	-517,16
1.1.1	- від операційної діяльності	774,97	4140,78	3261,55
1.1.2	- інвестиційної діяльності	229,04	210,15	1328,87
1.1.3	- фінансової діяльності	-821,91	-3951,44	-5107,59
1.2	<i>Рентабельність витрачених грошових коштів</i>	-6,16	-3,30	4,32
1.2.1	- від операційної діяльності	-14,92	-53,32	-39,17
1.2.2	- інвестиційної діяльності	-211,89	-2240,46	-1136,59
1.2.3	- фінансової діяльності	-35,03	91,27	144,78
1.3	<i>Рентабельність грошових коштів отриманих</i>	2,09	3,26	-4,06
1.3.1	- від операційної діяльності	20,35	33,80	25,85
1.3.2	- інвестиційної діяльності	-	3145,60	1150,15
1.3.3	- фінансової діяльності	-16,71	-	-48185,00
1.4	<i>Рентабельність чистого грошового потоку</i>	16,87	262,91	-66,96
1.4.1	- від операційної діяльності	-55,92	92,34	76,01
1.4.2	- інвестиційної діяльності	-211,89	-7786,14	-96435,38
1.4.3	- фінансової діяльності	-31,94	91,27	145,21

Таблиця 3. Аналіз динаміки та структури основних показників фінансових результатів ПАТ "Коростенський завод МДФ" (тис. грн)

№ з/п	Показник	Дані періоду		Питома вага, % за періодами		Відхилення		
		2015	2014	2015	2014	Абсолютне, грн	Відносне, %	Пунктів структури
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	790688	700244	-	-	90444	12,92	-
2	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	988360	875305	104,67	114,99	113055	12,92	-10,32
3	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	637157	536736	64,06	66,46	100421	18,71	-2,41
4	Валовий прибуток (збиток)	351203	338569	-	-	12634	3,73	0,00
5	Інші операційні доходи	27371	44756	2,90	5,88	-17385	-38,84	-2,98
6	Адміністративні витрати	19034	13465	2,05	1,67	5569	41,36	0,39
7	Витрати на збут	20416	10266	2,05	1,27	10150	98,87	0,78
8	Інші операційні витрати	31429	49698	3,16	6,15	-18269	-36,76	-2,99
9	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	307695	309896	-	-	-2201	-0,71	0,00
10	Дохід від участі в капіталі	0	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
11	Інші фінансові доходи	794	442	0,08	0,06	352	79,64	0,03
12	Інші доходи	125366	15728	13,28	2,07	109638	697,09	11,21
13	Фінансові витрати	286657	197420	28,82	24,45	89237	45,20	4,37
14	Витрати від участі в капіталі	0	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
15	Інші витрати	195987	98748	19,70	12,23	97239	98,47	7,48
16	Сума всіх доходів	944219	761170	100	100	183049	24,05	-
17	Сума всіх витрат	994693	807585	100	100	187108	23,17	-
18	Прибуток (збиток) до оподаткування	0	29898	-	-	-29898	-100,00	-
19	Чистий прибуток (збиток)	-48789	29898	-	-	-78687	-263,18	-

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Апробація механізму обліково-аналітичного забезпечення несе в собі ряд завдань, а саме:

— оцінка ефективності запропонованого методичного підходу через, якісні параметри інформації, яка отримана в результаті застосування аналітичних показників та запропонованої системи облікового забезпечення;

— оцінка можливості застосування розробленого механізму в практиці діяльності підприємств, адже діючі організаційно-методичні положення бухгалтерського обліку можуть бути не пристосованими до запропонованого комплексу аналітичних показників;

— оцінка параметрів застосування запропонованого механізму через удосконалення систем бухгалтерського обліку та економічного аналізу господарської діяльності підприємства;

Апробацію механізму обліково-аналітичного забезпечення здійснимо на прикладі підприємств деревообробної галузі Житомирсь-

кої області, які ефективно розвиваються, а саме Коростенський завод МДФ за останні 3 календарні роки (2013—2015 рр.).

Першим етапом розробленого механізму обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємств є аналіз розвитку та результативності діяльності. Інформаційне забезпечення сформоване через систему бухгалтерської звітності представлено в таблиці 1.

У результаті даного етапу аналітик має здійснити розрахунок наступних показників: рентабельність залишку грошових коштів, рентабельність витрачених грошових коштів, рентабельність грошових коштів отриманих, рентабельність чистого грошового потоку. Всі зазначенні показники розраховуються на основі представлених даних у розрізі видів господарської діяльності: операційна, фінансова, інвестиційна (табл. 2).

Показники рентабельності руху грошових коштів на підприємстві мають таку характеристику:

— Рентабельність залишку грошових коштів. Показник загальної рентабельності за останні 3-ри роки має неоднозначну динаміку, зокрема спостерігається збільшення в 2014 р. з 182,11 до 399,49. Водночас цей показник має негативну динаміку в 2015 р., адже спостерігається спад до -517,16. Така ситуація пов'язана з негативною тенденцією щодо фінансової діяльності підприємства (2013 р. — -821,91; 2014 р. — -3951,44; 2015 р. — -5107,59), в той час як операційна (2013 р. — 774,97; 2014 р. — 4140,78; 2015 р. — 3261,55) та інвестиційна (2013 р. — 229,04; 2014 р. — 210,15; 2015 р. — 1328,87) показують позитивну тенденцію.

— Рентабельність витрачених грошових коштів. Показник загальної рентабельності прямує до збільшення, так у 2013 р. показник мав значення -6,16; 2014 р. — -3,30; 2015 р. — 4,32. Від'ємне значення показника спостерігається щодо операційної (2013 р. — -14,92; 2014 р. — -53,32; 2015 р. — -39,17) та інвестиційної (2013 р. — -211,89; 2014 р. — -2240,46; 2015 р. — -1136,59) діяльності. Щодо фінансової діяльності показник має наступні значення (2013 р. — -35,03; 2014 р. — 91,27; 2015 р. — 144,78).

— Рентабельність грошових коштів отриманих. Показник загальної рентабельності в 2014 р. збільшився на 1,17 порівняно з 2013 р., а в 2015 р. зменшено на 7,32 порівняно з попереднім роком. Цей показник щодо операційної діяльності в 2014 р. збільшився на 13,45 порівняно з попереднім роком; а в 2015 р. зменшився на 7,95. Показник не підлягав розрахунку, за відсутності даних, в 2013 р. у частинні інвестиційної діяльності, а в 2014 р. фінансової діяльності підприємства;

— Рентабельність чистого грошового потоку. Показник загальної рентабельності значно зріс в 2014 р. на 246,0, а в наступному році (2015 р.) спав о рівня -66,96. Щодо операційної діяльності показник зріс в 2014 р. на 148,26, а в 2015 р. знизився на 16,33 по відношенню до попереднього року. Від'ємне значення показника характерне для інвестиційної діяльності (2013 р. — -211,89; 2014 р. — -7786,14; 2015 р. — -96435,38). Тенденція до збільшення показника характерна для фінансової діяльності підприємства: 2014 р. на 123,21, а в 2015 р. на 53,94.

У процесі формування обліково-аналітичної системи управління суб'єктом господарювання важливим є здійснення аналітичної роботи на підприємстві в напрямі аналізу фінансових результатів, величина яких є пріоритетною метою будь якої економічної одиниці та визначає її подальший розвиток. З огляду на це,

здійснено оцінку динаміки та структури основних показників фінансових результатів, та подано нижче (табл. 3).

Результати аналізу динаміки та структури основних показників фінансових результатів ПАТ "Коростенський завод МДФ" свідчить, що за період 2014—2015 рр., дохід від реалізації продукції (товарів, послуг) збільшився у 2015 році на 90444 тис. грн, тобто на 12,92 % та становив у 2015 році — 790688 тис. грн. Натомість, собівартість реалізованої продукції також зросла на 100421 тис. грн у 2015 році порівняно з 2014 роком, тобто на 18,71 %. Така тенденція обумовлена в першу чергу, збільшенням обсягів реалізації продукції, товарів робіт, послуг суб'єктом господарювання та збільшенням затрат на виготовлення такої продукції. Валовий прибуток має позитивну тенденцію за період 2014—2015 рр. Зокрема, даний показник у 2014 році становив 338569 тис. грн, а у 2015 році — 351203 тис. грн, що на 12634 тис. грн більше або на 3,73 %. Слід відзначити, що на 38,84 % зменшилися інші операційні доходи у 2015 році порівняно з 2014 роком та становлять 27371 тис. грн. Натомість, збільшилися адміністративні витрати та витрати на збут, а саме на 41,36 % та 98,87 % відповідно. Інші операційні витрати зменшилися на 18269 тис. грн або на 36,76 % у 2015 році порівняно з попереднім періодом, однак в загальній структурі витрат становлять 3,16 %. В свою чергу, прибуток від операційної діяльності ПАТ "Коростенський завод МДФ" у 2014 році становив 309896 тис. грн, а у 2015 році зменшився на 2201 тис. грн (0,71%) та складає 307695 тис. грн. Що стосується інвестиційної діяльності аналізованого суб'єкта господарювання, то за період 2014 — 2015 рр., дохід від участі в капіталі та витрати від участі в капіталі відсутні. Натомість, збільшилися показники фінансових доходів та фінансових витрат. Так, у 2014 році фінансові доходи ПАТ "Коростенський завод МДФ" становили 442 тис. грн, а у 2015 році збільшилися на 352 тис. грн або на 79,64 % до рівня 794 тис. грн. В свою чергу, фінансові витрати збільшилися у 2015 році на 89237 тис. грн або на 45,2 % та становлять у 2015 році — 286657 тис. грн проти рівня 2014 року — 197420 тис. грн. Суттєве збільшення спостерігається по статті інші доходи: у 2014 році — 15728 тис. грн, а вже у 2015 році збільшилися на 109638 тис. грн тобто на 697,09 % до рівня 125366 тис. грн. Суттєво також зросла стаття інших витрат у 2015 році порівняно з попереднім періодом — на 98,47 % та становить у 2015 році 195987 тис. грн. Слід відзначити, що загальна величина всіх витрат ПАТ "Корос-

Таблиця 4. Розрахунок інтегрального показника економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ"

Складова	Показник-індикатор	Бажана величина	Дані за періоди, тис грн			Нормалізовані дані розрахунок періоду		
			2015	2014	2013	2015	2014	2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Фінанси	Нематеріальні активи	↑	2363	2669	4432	0,53	0,60	1,00
	Основні засоби	↑	1141102	1175838	1281749	0,89	0,92	1,00
	Довгострокові фінансові інвестиції:	↑	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Фінанси	Інші фінансові інвестиції	↑	1560	0	0	1,00	0,00	0,00
	Інші необоротні активи	↑	0	0	0	0,00	0,00	0,00
	Власний капітал	↑	-112069	-63280	-93178	1,77	1,00	1,47
	Поточні фінансові інвестиції	↑	0	0	0	0,00	0,00	0,00
	Валовий прибуток	↑	351203	338569	142767	1,00	0,96	0,41
	Чистий прибуток	↑	-48789	29898	25463	1,63	1,00	0,85
	Запаси	↑	215011	186057	165188	1,00	0,87	0,77
	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	↓	1491267	1457609	1375273	1,08	1,06	1,00
	Незавершені капітальні інвестиції	↓	6977	6744	7504	1,03	1,00	1,11
	Короткострокові кредити банків	↓	0	0	0	0,00	0,00	0,00
	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	↓	0	0	0	0,00	0,00	0,00
	Фінансові витрати	↓	286657	197420	71106	4,03	2,78	1,00
	Втрати від участі в капіталі	↓	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інтегрований показник фінансового потенціалу (ФП) 2015 рік = $\sqrt[10]{6,2} = 1,2$								
Інтегрований показник фінансового потенціалу (ФП) 2014 рік = $\sqrt[10]{1,36} = 1,03$								
Інтегрований показник фінансового потенціалу (ФП) 2013 рік = $\sqrt[10]{0,44} = 0,91$								
Виробництво	Інші оборотні активи	↑	5245	1090	19204	0,27	0,06	1,00
	Поточні біологічні активи	↑	0	0	0	0,00	0,00	0,00
	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	↑	59087	39299	7329	1,00	0,67	0,12
	Гроші та їх еквіваленти	↑	6868	12000	1484	0,57	1,00	0,12
	Інша поточна дебіторська заборгованість	↑	1527	1089	596	1,00	0,71	0,39
	Матеріальні затрати	↓	466735	372065	403533	1,25	1,00	1,08
	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	↓	12951	14926	24840	1,00	1,15	1,92
	Адміністративні витрати	↓	13465	19034	12278	1,10	1,55	1,00
	Адміністративні витрати	↓	13465	19034	12278	1,10	1,55	1,00
	Інші операційні витрати	↓	49698	31429	31050	1,60	1,01	1,00
Кадри	Амортизація	↓	135366	125158	77539	1,75	1,61	1,00
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	↓	936	800	766	1,22	1,04	1,00
Інтегрований показник виробничого потенціалу (ВП) 2015 рік = $\sqrt[10]{0,73} = 0,97$								
Інтегрований показник виробничого потенціалу (ВП) 2014 рік = $\sqrt[10]{0,08} = 0,78$								
Інтегрований показник виробничого потенціалу (ВП) 2013 рік = $\sqrt[10]{0,01} = 0,63$								
Кадри	Витрати на оплату праці	↓	27048	24575	22664	1,19	1,08	1,00
	Відрахування на соціальні заходи	↓	9466	8493	8022	1,18	1,06	1,00
	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	↑	988360	875305	615395	1,00	0,89	0,62
Інтегрований показник кадрового потенціалу (КП) 2015 рік = $\sqrt[3]{0,62} = 0,85$								
Інтегрований показник кадрового потенціалу (КП) 2014 рік = $\sqrt[3]{1,02} = 1,01$								
Інтегрований показник кадрового потенціалу (КП) 2013 рік = $\sqrt[3]{1,41} = 1,12$								
Маркетинг	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	↓	637157	536736	472628	1,35	1,14	1,00
	Витрати на збут	↓	20416	10266	11006	1,99	1,00	1,07
	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	↓	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інтегрований показник маркетингового потенціалу (МП) 2015 рік = $\sqrt[2]{2,68} = 1,64$								
Інтегрований показник маркетингового потенціалу (МП) 2014 рік = $\sqrt[2]{1,14} = 1,07$								
Інтегрований показник маркетингового потенціалу (МП) 2013 рік = $\sqrt[2]{1,07} = 1,03$								
ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА (ІЕП) 2015 рік $\sqrt[4]{1,62} = 1,13$								
ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА (ІЕП) 2014 рік $\sqrt[4]{0,87} = 0,97$								
ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА (ІЕП) 2013 рік $\sqrt[4]{0,5} = 0,84$								

Таблиця 5. Вихідні дані для аналізу впливу виробничого, фінансового, кадрового та збутового потенціалів на величину економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ"

№ з/п	Показник	Розрахунок за періоди		Відхилення показника
		2015	2014	
1	2	3	4	5
1	Фінансовий потенціал	1,2	1,03	0,17
2	Виробничий потенціал	0,97	0,78	0,19
3	Кадровий потенціал	0,85	1,01	-0,16
4	Маркетинговий потенціал	1,64	1,07	0,57
5	Економічний потенціал	1,13	0,97	0,16

тенський завод МДФ" у 2015 році збільшилася з рівня 807585 тис. грн до рівня 994693 тис. грн тобто на 187108 тис. грн або на 23,17 %. У відсотковому співвідношенні відповідно підвищився і загальний показник доходів ПАТ "Коростенський завод МДФ". Так, у 2014 році доходи суб'єкта господарювання 761170 тис. грн, а у 2015 — 944219 тис. грн, що на 24,05 % більше. Однак важливим показником є прибуток до оподаткування та чистий прибуток (збиток). У 2015 році ПАТ "Коростенський завод МДФ" отримало збитки у розмірі 48789 тис. грн, натомість, у 2014 році — прибуток — 29898 тис. грн, тобто показник чистих фінансових результатів у 2015 році знизився на 263,18 %, що свідчить про негативну ситуацію на підприємстві та необхідність оцінки його потенційних можливостей.

З метою аналізу підсумків діяльності суб'єкта господарювання, оцінки його реальних можливостей, а також формування даних для прийняття стратегічно важливих управлінських рішень необхідним є комплексне дослідження економічного потенціалу підприємства. Дану аналітичну роботу здійснено за методикою, що враховує суттєві аспекти діяльності підприємства: фінанси, виробництво, персонал та маркетинг. Розрахунок показників, що характеризують економічний потенціал підприємства здійснено на даних ПАТ "Коростенський завод МДФ" (табл. 4).

У процесі оцінки економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ", було використано дані фінансової звітності та нормалізовано показники, величини яких характеризують кожну із складових фінансового, виробничого, кадрового та збутового потенціалів зокрема, та економічного потенціалу аналізованого підприємства в цілому, що дало змогу отримати однорідні дані та представити категорію економічного потенціалу у вигляді конкретного значення. Так, у результаті даного дослідження, було встановлено, що інтегрований показник фінансового потенціалу ПАТ "Корос-

тенський завод МДФ" у 2013 році становив 0,91, у 2014 році — 1,03 а у 2015 збільшився до рівня 1,2 пункти. В свою чергу, виробничий потенціал також має позитивну тенденцію: у 2013 році — 0,63 пункти, а у 2014 та 2015 роках збільшився 0,15 та 0,34 пункти відповідно та становив у 2014 р. — 0,78, а у 2015 році — 0,97. Натомість, спостерігається зниження кадрового потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ" у 2015 році порівняно з попередніми періодами, зокрема, у 2013 році цей показник становив 1,12 пункти, у 2014 році — 1,01, а у 2015 зменшився до рівня 0,85. Що стосується такого аспекту діяльності як маркетинг, то тенденція спостерігається позитивна — суттєве підвищення показника маркетингового потенціалу — рівня 1,03 та 1,07 у 2013 та 2014 роках відповідно, до величини 1,64 у 2015 році. На основі розрахованих інтегрованих показників економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ", було здійснено розрахунок інтегрального показника, що характеризує економічний потенціал аналізованого підприємства. Цей показник за період 2013—2015 років зріс, а саме у 2013 році він становив 0,84 пункти, у 2014 році — 0,97, а у 2015 році підвищився до рівня 1,13, тобто на збільшився у 2015 році порівняно з попереднім на 0,16 пунктів. Результати аналізу дали змогу оцінити категорію економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ" на основі порівняння різних за значенням, однак нормалізованих величин. З метою підвищення результатів аналізу доцільно охарактеризувати та визначити вплив факторів на формування економічного потенціалу, що дасть змогу комплексно охарактеризувати ефективність діяльності підприємства.

Останнім напрямом у процесі аналізу фінансових результатів суб'єкта господарювання є оцінка ефективності його діяльності, доцільно здійснити факторний аналіз економічного потенціалу з метою виявлення впливу різних факторів: виробничого, кадрового, маркетингового та фінансового потенціалів на

його загальну величину. Цей аналіз здійснено на даних фінансової звітності ПАТ "Коростенський завод МДФ" та подано нижче.

I етап. Формула результативного показника економічного потенціалу у послідовності, що відповідає заміні факторів матиме такий вигляд:

$$IEП = \sqrt[4]{ФП * ВП * КП * МП} \quad (1),$$

де ФП — фінансовий потенціал; ВП — виробничий потенціал; КП — кадровий потенціал; МП — маркетинговий потенціал.

Вихідні дані для аналізу економічного потенціалу досліджуваного підприємства подано нижче.

II етап. Розраховуємо умовні величини результативного показника економічного потенціалу шляхом поступової заміни факторів:

$$IEП_{2014} = 0,97;$$

$$IEП_{ум.1} = \sqrt[4]{1,2 \times 0,78 \times 1,01 \times 1,07} = 1;$$

$$IEП_{ум.2} = \sqrt[4]{1,2 \times 0,97 \times 1,01 \times 1,07} = 1,06;$$

$$IEП_{ум.3} = \sqrt[4]{1,2 \times 0,97 \times 0,85 \times 1,07} = 1,01;$$

$$IEП_{2015} = \sqrt[4]{1,2 \times 0,97 \times 0,85 \times 1,64} = 1,13;$$

III етап. Розраховуємо вплив окремих факторів на зміну показника економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ":

$$\Delta IEП_{фп} = 1 - 0,97 = 0,03;$$

$$\Delta IEП_{вп} = 1,06 - 1 = 0,06;$$

$$\Delta IEП_{кп} = 1,01 - 1,06 = -0,05;$$

$$\Delta IEП_{мп} = 1,13 - 1,01 = 0,12;$$

IV етап. Баланс відхилень:

$$\Delta IEП = IEП_{2015} - IEП_{2014} = \Sigma (\Delta IEП_{фп} + \Delta IEП_{вп} + \Delta IEП_{кп} + \Delta IEП_{мп});$$

$$\Delta IEП = 1,13 - 0,97 = 0,03 + 0,06 - 0,05 + 0,12 = 0,16 \text{ (розрахунки проведено правильно).}$$

За результатами проведеного факторного аналізу показника економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ" за період 2014—2015 рр, бачимо що даний показник збільшився на 0,16, що є позитивною тенденцією, що спричинена такими факторами. По-перше, за рахунок підвищення фінансового потенціалу у 2015 році на 0,17 пунктів, економічний потенціал ПАТ "Коростенський завод МДФ" збільшився на 0,03 пункти. В свою чергу, виробничий потенціал підприємства у 2015 році збільшився на 0,19 пунктів, тобто з рівня 0,78 до 0,97, що вплинуло на підвищення загальної величини економічного потенціалу на 0,06 пункти. Однак кадровий потенціал ПАТ "Коростенський завод МДФ" у 2015 році порівняно з 2014 роком знизився з рівня 1,01 до рівня 0,85 — на 0,16 пункти, що в загальній величині

вплинуло на зниження рівня економічного потенціалу досліджуваного підприємства на 0,05 пункти. Суттєве підвищення за аналізований період спостерігається у частині маркетингового потенціалу, який у 2014 році становив 1,07 та збільшився на 0,57 пункти у 2015 році до рівня — 1,64. Підвищення рівня маркетингового потенціалу на 0,57 пункти обумовило суттєве поліпшення загальної величини економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ" у 2015 році, а саме на 0,12 пункти. Цей показник за аналізований період мав найбільший вплив на величину економічного потенціалу підприємства. Таким чином, факторний аналіз економічного потенціалу ПАТ "Коростенський завод МДФ" дозволи оцінити досить складну категорію та визначити вплив фінансового, виробничого, кадрового та маркетингового потенціалів на його величину.

ВИСНОВКИ

Таким чином, на прикладі діяльності ПАТ "Коростенський завод МДФ" було апробовано механізм формування обліково-аналітичної системи управління. Здійснення аналітичної роботи дозволило забезпечити підтримку прийняття управлінських рішень, які є ключовим інструментом розвитку будь якого суб'єкта господарювання в сучасних умовах. Результати апробованого механізму формування обліково-аналітичної системи управління дозволили отримати вичерпну інформацію про підсумки діяльності ПАТ "Коростенський завод МДФ" у цілому та здобути якісні аналітичні дані щодо потенційних можливостей діяльності аналізованого суб'єкта господарювання, що є запорукою прийняття важливих управлінських рішень. Здійснення аналітичної роботи за запропонованим та апробованим на ПАТ "Коростенський завод МДФ" механізмом формування обліково-аналітичної системи управління дає змогу отримати реальну картину діяльності підприємства, проаналізувати фактори впливу та застосувати конкретні заходи щодо покращення результатів його діяльності, а також забезпечити використання мінімально можливого набору ресурсів для досягнення максимального рівня фінансових результатів.

Література:

1. Аналіз хозяйственной деятельности. [Текст] / Г.В. Савицкая. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 285 с.
2. Артеменко В.Г. Экономический анализ: учебное пособие / В.Г. Артеменко, Н.В. Анишимова. — М.: КНОРУС, 2011. — 288 с.

3. Бочаров В.В. Финансовый анализ / В.В. Бочаров. — 2-е изд. — СПб.: Питер, 2009. — 240 с.

4. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навч. посіб. / Б.Є. Грабовецький. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 256 с.

5. Економічний аналіз / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. — К.: КНЕУ, 2003. — 540 с.

6. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с.

7. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: теорія і практика. — К.: "Знання", 2008. — 428 с.

8. Ковалев В.В. Управление денежными потоками, прибылью и рентабельностью / В.В. Ковалев. — М.: Проспект, ТК Велби, 2007. — 336 с.

9. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання / Л.А. Лахтіонова. — Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2007. — 387 с.

10. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства / В.О. Мец. — К.: Вища шк., 2005. — 246 с.

11. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш // К.: КНТЕУ, 2010. — 412 с.

12. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. д.е.н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. — 2-ге вид., доп. і перероб. — Житомир: ПП "Рута", 2007. — 704 с.

13. Організація і методика економічного аналізу: Навчальний посібник / Автори і уклад. Г.І. Андрєєва, В.А. Андрєєва. — Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. — 353 с.

14. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. — Тернопіль: Економічна думка, 2009. — 227 с.

15. Роберт С. Хиггинс. Финансовый анализ. Инструменты для принятия бизнес-решений / Analysis for Financial Management. — М.: Вильямс, 2007. — 464 с.

16. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин, Е.В. Ненашев. — М.: ИНФРА — М, 2005. — 301 с.

References:

1. Savickaja, G.V. (2003), Analiz hozjajstvennoj dejatel'nosti [Analysis of economic activities]. INFRA-M Moscow, 285 p.

2. Artemenko, V.G. and Anisimova, N.V. (2011), Jekonomicheskij analiz [Economic analysis], KNORUS Moscow, 288 p.

3. Bocharov, V.V. (2009), Finansovyy analiz [The financial analysis]. 2-e izd. SPb.: Piter, 240 p.

4. Hrabovets'kyj, B.Ye. (2009) Ekonomichnyj analiz [Economic analysis], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, 256 p.

5. Boliukh, M.A. Burchevs'kyj, V.Z. Horbatok, M.I. Za red. akad. NANU, prof. M.H. Chumachenka (2003), Ekonomichnyj analiz [Economic analysis], KNEU, Kyiv. 540 p.

6. Boliukh, M. A., Burchevs'kyj, V.Z., Horbatok, M.I. ta in.; Za red. akad. NANU, prof. M.H. Chumachenka (2003), Ekonomichnyj analiz [Economic analysis], Vyd. 2-he, pererob. i dop. KNEU, Kyiv. 556 p.

7. Kindrats'ka, H.I. Bilyk, M.S. and Zahorodnij, A.H. (2008), Ekonomichnyj analiz: teoriia i praktyka [Economic Analysis: Theory and Practice]. "Znannia", Kyiv, 428 p.

8. Kovalev, V.V. (2007), Upravlenie denezhnyimi potokami, pribyl'ju i rentabel'nost'ju [Cash flow management, profit and profitability], Prospekt, TK Velbi, Moscow, 336 p.

9. Lakhtionova, L.A. (2007), Finansovyy analiz sub'ektiv hospodariuvannia [Financial analysis of business entities], Kyiv. nats. ekon. un-t. Kyiv, 387 p.

10. Mets, V.O. (2005), Ekonomichnyj analiz finansovykh rezul'tativ ta finansovoho stanu pidpryemstva [Economic analysis of financial results and financial condition of the enterprise], Vyscha shk., Kyiv. 246 p.

11. Mnykh, Ye.V. and Barabash, N.S. (2010), Finansovyy analiz [Financial analysis]. KNTEU, Kyiv, 412 p.

12. Moshens'kyj, S.Z. and Olijnyk, O.V. (2007), Ekonomichnyj analiz [Economic Analysis]. 2-he vyd., dop. i pererobPP "Ruta", Zhytomyr, 704 p.

13. Andriieva, H.I. and Andriieva, V.A. (2009), Orhanizatsiia i metodyka ekonomichnoho analizu [Organization and method of economic analysis], DVNZ "UABS NBU", Sumy, 353 p.

14. Popovych, P. Ya. (2009), Ekonomichnyj analiz diial'nosti sub'ektiv hospodariuvannia [Economic analysis of business entities], Ekonomichna dumka, Ternopil', 227 p.

15. Robert, S. Higgins (2007), Finansovyy analiz. Instrumenty dlja prinjatija biznes-reshenij [The financial analysis. Tools for making business decisions] / Analysis for Financial Management. Vil'jams, Moscow. 464 p.

16. Sheremet, A.D. Sajfulyn, R.S. and Nenashev, E.V. (2005), Metodyka finansovoho analizu [Methodology of financial analysis], M.: YNFRA. Moscow, 301 p.

Стаття надійшла до редакції 31.05.2018 р.